

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงผสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน จำแนกตามเพศ อาชีพ และวุฒิการศึกษา ในรายด้าน 8 ด้าน คือ ด้านความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ จากนั้นจึงศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามทัศนะของผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในด้านที่ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมอยู่ในอันดับสุดท้าย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาวิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20 - .70 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ .94 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Methods) สำหรับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์ จากผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ได้คัดเลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน โดยสัมภาษณ์ครั้งละ 1 คน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้ปกครอง โรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้ปกครอง โรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับ บ่อยครั้ง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับบ่อยครั้ง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความสะอาด โดยมีผลสรุปรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความขยัน โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ใน ระดับบ่อยครั้ง ทั้งนี้ระดับการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ฝึกให้นักเรียนมีความตั้งใจและขยันหมั่นเพียร ฝึกเรียน ฝึกรู้ รองลงมา ฝึกให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบ หน้าที่ งานที่ได้รับมอบหมาย และฝึกให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและเข้าร่วม กิจกรรมต่าง ๆ

1.2 ด้านความประหยัด โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้ง ทั้งนี้ระดับการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สอนให้นักเรียนใช้จ่ายเงินทอง เครื่องอุปโภค บริโภค อย่างประหยัดรู้คุณค่า รองลงมาฝึกให้ นักเรียนรู้จักการวางแผนในการใช้จ่ายไม่ฟุ่มเฟือย และอบรมให้นักเรียนรู้จักดูแลรักษาทรัพย์สิน สิ่งของครอบครัว และของโรงเรียน

1.3 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้งทุกข้อ ทั้งนี้ระดับการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ได้สอนให้นักเรียนเป็นคนมีความซื่อตรงไม่คดโกง รองลงมา ได้อบรมให้นักเรียนพูด แต่ความจริง ไม่พูด โกหก และให้นักเรียนรู้จักรักษาคำพูดของตน

1.4 ด้านความมีวินัย โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้งทุกข้อ ทั้งนี้ระดับการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ฝึกให้นักเรียนเป็นคนรู้จักตรงต่อเวลา เช่น ฝึกอบรมให้นักเรียนมาเรียนทันเวลา รองลงมา อบรมให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และอบรมให้นักเรียนรู้จักเคารพในสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น

1.5 ด้านความสุภาพ โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้งทุกข้อ ทั้งนี้ระดับการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ฝึกให้นักเรียนเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักกาลเทศะ รองลงมา อบรมนักเรียนเรื่อง การมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ และสอนให้นักเรียนมีมารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และมีมารยาท ทางสังคม

1.6 ด้านความสะอาด โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก อยู่ในระดับเป็นประจำ ได้แก่ ในการฝึกให้นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดเครื่องแต่งกาย รองลงมาและด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับบ่อยครั้ง ได้แก่ ฝึกให้นักเรียนรักษาความสะอาด ที่อยู่อาศัยให้เป็นระเบียบ เรียบร้อย การส่งเสริมและเสริมสร้างให้นักเรียนเป็นคนมีนิสัยรักความสะอาด อบรมให้นักเรียนรักษาความสะอาด ภายในห้องเรียน

1.7 ด้านความสามัคคี โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้งทุกข้อ ทั้งนี้ระดับการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข รองลงมา อบรมให้นักเรียนเป็นคนใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และส่งเสริมให้นักเรียนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

1.8 ด้านความมีน้ำใจ โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับบ่อยครั้งทุกข้อ ทั้งนี้ระดับการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาช่วยเหลืองานของครู ของพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง รองลงมา อบรมให้นักเรียนรู้จักเป็นคนมีน้ำใจกับคนรอบข้าง หรือรู้จักเห็นใจผู้อื่น และฝึกให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความเอื้ออาทรต่อคนอื่น

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้ปกครอง โรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามเพศ อาชีพ และวุฒิการศึกษา พบว่า

2.1 จำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียน โรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จากการ สัมภาษณ์ผู้ปกครองได้เสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียน สรุปได้คือ ผู้ปกครองจะเลือกใช้วิธีการอบรมสั่งสอน ฝึกให้ปฏิบัติในการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมที่บ้าน โดยผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี และโรงเรียนควรมีส่วนร่วมในการ กำหนดแนวทางการส่งเสริม และกิจกรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติ จนเป็นกิจนิสัย

อภิปรายผลงานวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้ปกครอง โรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ครอบคลุมรายละเอียด 8 ด้าน คือ ด้านความขยัน ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความมีวินัย ด้านความสุภาพ ด้านความสะอาด ด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ โดยรวมและรายด้าน ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวม อยู่ในระดับบ่อข่งทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองต้องมีส่วนช่วยส่งเสริมให้กับนักเรียนในปกครอง จึงทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนที่จะช่วยให้นักเรียนมีความใส่ใจต่อการให้ความสำคัญของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฟอสเตอร์ (Foster, 1993) ศึกษาประเภทของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ผู้ปกครองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโรงเรียนแยกเป็น 2 ประเภท คือ ผู้ปกครองที่เข้ามาในโรงเรียนและอาสาทำงานต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมสภาที่ปรึกษาของโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองประเภทนี้จะมีผลต่อนักเรียนในทางอ้อมและผู้ปกครองประเภทที่สองเป็นประเภทที่ส่งผลต่อนักเรียนโดยตรง ได้แก่ ผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน โดยการช่วยนักเรียนทำการบ้านหรือช่วยทำโครงการให้กับนักเรียน ทั้งนี้โรงเรียนปากช่องพิทยาคม มีเป้าประสงค์ โดยโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น ร่วมกันพัฒนาและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับผู้เรียนอย่างเสมอภาคและทั่วถึง จัดหลักสูตรสถานศึกษาที่มีมาตรฐาน ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีทักษะในการประกอบอาชีพ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง ดำรงตนอยู่ในสังคม ได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุข นอกจากนั้นยังส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควบคู่กับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ สามารถพัฒนาความคิด ชีวิต และชุมชนได้อย่างยั่งยืน มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี ห่างไกลยาเสพติด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาสู่มาตรฐานวิชาชีพ มีวิทย์ฐานะที่สูงขึ้น มีระบบนิเทศ ติดตามผล เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โดยมีหลักสูตรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้มีความรู้ความสามารถเต็มตามศักยภาพสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ พร้อมทั้งส่งเสริม

สนับสนุนครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และสื่อสารทางการศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว ทั้งนี้การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองนักเรียน มีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ที่จะทำให้ผู้เรียนปฏิบัติดี มีสติปัญญา ใฝ่หาความรู้ดี ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2555) อธิบายว่า การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จะช่วยให้เป็นผู้ที่มีความเพียรพยายามประกอบความดี ละอายต่อการปฏิบัติชั่ว มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม และมีเมตตากรุณา มีสติปัญญา รู้สึกตัวอยู่เสมอ ไม่ประมาท ใฝ่หาความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ เพื่อความมั่นคง ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กบ่อยครั้ง จะมีส่วนช่วยนักเรียนได้มาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 (2554) ที่อธิบายไว้ว่า เด็กสามารถเปลี่ยนได้โดยการฝึก 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 ฝึกนิสัยได้ในระยะเวลาสั้น ๆ 1-3 เดือน จากนั้นต่อกำหนดขยายผล อาจกำหนดระยะเวลา 3-6 เดือน โดยการใช้แรงเสริมในการเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการช่วยปรับพฤติกรรมผู้เรียนด้วยความมุ่งมั่น ทุ่มเทอย่างต่อเนื่อง ไม่นานน้อยกว่า 2 เดือน ผู้วิจัยเห็นว่า การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองในการ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จะส่งผลดีต่อผู้เรียนทำให้ผู้เรียนที่ผู้ปกครองช่วยปลูกฝังเด็ก โดยการ ส่งเสริมและเสริมแรงบ่อย ๆ จากนั้นเด็กจะรับรู้ถูกฝึก เหมือนการใส่โปรแกรมใหม่ในตัวของเด็ก และพฤติกรรมของเด็กก็จะเปลี่ยนเป็นคนดี นำมาใช้ในการเรียน เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่หาความรู้ และมีสติปัญญาที่ดี ทั้งนี้สามารถอธิบายผลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านความขยัน โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง ทั้งนี้ เนื่องจากการอบรมให้ความรู้เด็กเรื่องความขยันนั้นเป็นเรื่องที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ผู้ปกครอง จึงจำเป็นต้องอบรมนักเรียนในปกครองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ผู้ปกครองควรส่งเสริมให้นักเรียน ในปกครองเป็นผู้มีจริยธรรมที่มีคุณลักษณะที่ดี ตามแนวคิดของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง (2555) คือส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ใฝ่หาความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ เพื่อความมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 (2554) ได้อธิบายถึงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่าง ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้ สติปัญญาแก้ปัญหา จนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีความตั้งใจ ทำอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร ผู้ที่เป็นคนสู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญ

อุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง สรุปรจากผลการวิจัยนี้ เห็นว่าการให้ความร่วมมือในด้านความขยัน ผู้ปกครองจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความตั้งใจทำการบ้าน/ ทำงานจนกว่างานเสร็จ ซึ่งหากนักเรียนทำงานไม่ได้ หรือมีปัญหา ก็พยายามหาทางแก้ไขจนทำได้สำเร็จ โดยนักเรียนที่มีเวลาว่างมักทบทวนบทเรียนหรือสิ่งที่เรียนรู้อีก มีความตั้งใจและขยันหมั่นเพียร ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวม

1.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านความประหยัด โดยรวมอยู่ในระดับน้อยครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากค่าครองชีพในชีวิตประจำวันนับวันเพิ่มขึ้นและค่าใช้จ่ายในครัวเรือนก็เกิดผลกระทบเพิ่มขึ้นทุกวัน ค่าเล่าเรียนก็เพิ่มขึ้น ซึ่งผู้ปกครองต้องมีรายได้เพิ่มขึ้นจึงจะเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ผู้ปกครองควรส่งเสริมให้นักเรียนในปกครองเป็นผู้มีจริยธรรมที่มีคุณลักษณะที่ดี ตามแนวคิดของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2555) เป็นผู้มีสติปัญญา รู้สึกตัวอยู่เสมอ ไม่ประมาท โดยตระหนักถึงการใช้จ่ายอย่างประหยัด เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ายังสอดคล้องกับแนวคิดของ กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเขต 2 (2554) อธิบายถึงคุณลักษณะของนักเรียนในด้านความประหยัด คือจะช่วยดูแลรักษาทรัพย์สิน สิ่งของของโรงเรียนและครอบครัว ใช้อุปกรณ์การเรียน และของใช้ส่วนตัวอย่างประหยัด คู้มค่า ช่วยประหยัดน้ำ ไฟฟ้าของโรงเรียนและครอบครัว ใช้จ่ายเงินทองเครื่องอุปโภค บริโภค อย่างประหยัดรู้คุณค่า ไม่ทำลายทรัพย์สิน สิ่งของของผู้อื่นหรือส่วนรวม โดยจะแสดงพฤติกรรมด้านความประหยัดที่สามารถเห็นได้ชัดเจน นั่นคือเป็นคนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยึดง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ ดังนั้นการส่งเสริมคุณธรรม ด้านความประหยัด โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองจะช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงิน การดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการวางแผนการใช้จ่าย การคิดก่อนใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายได้อย่างเหมาะสม

1.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยรวมอยู่ในระดับน้อยครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากสังคมในยุคปัจจุบันมีการแข่งขันสูงมาก ทำให้ผู้คนในสังคมเกิดความวุ่นวาย เป็นคนเห็นแก่ตัว ขาดคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ผู้ปกครองควรส่งเสริมให้นักเรียนในปกครองเป็นผู้มีจริยธรรมที่มีคุณลักษณะที่ดี ตามแนวคิดของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2555) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม และมีเมตตากรุณา เมื่อพิจารณาพบว่ายังสอดคล้องกับแนวคิดของ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, สำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 (2554) คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ เป็นผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลา รับผิดชอบต่อตนเอง และปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง ดังนั้นผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนในปกครองตระหนักถึงความซื่อสัตย์สูงสุด จะช่วยให้นักเรียนสามารถยึดถือปฏิบัติจนเป็นนิสัย ทำให้นักเรียนมีความซื่อตรงต่อการเรียน และส่งผลต่อความรับผิดชอบหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด

1.4 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านความมีวินัย โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากเด็กยุคใหม่ได้รับข่าวสารได้อย่างรวดเร็วทั้งที่ถูกต้องและที่ผิด ๆ โดยไม่ได้คิดไตร่ตรองให้ถี่ถ้วน หรือขาดทักษะในด้านการคิดอาจทำให้เกิดการเลียนแบบที่ผิด ๆ จากสื่อต่าง ๆ ซึ่งผู้ปกครองนักเรียนต้องอบรมความมีวินัยให้กับนักเรียนในปกครอง เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 (2554) อธิบายคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ของผู้มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา/ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจ และตั้งใจ เช่น การแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบ เข้าแถวรับบริการตามลำดับ มาโรงเรียนทันเวลา ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ทั้งนี้การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้างความมีวินัยให้กับเด็กนักเรียน จะช่วยให้เด็กเคารพ กฎระเบียบวินัยของสังคม ทำให้คิดเป็นนิสัยที่จะยึดหลักปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ทำให้เด็กเป็นคนรู้จักเคารพสิทธิของสังคม

1.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านความสุภาพ โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมไทยส่งเสริมให้คนในสังคมเป็นคนที่มีความสุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน มีความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นผลให้สังคมไทยเป็นสังคมที่น่าอยู่และมีวัฒนธรรมที่ดีงามสืบต่อกันมายาวนาน จนเป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาชาวต่างชาติ ซึ่งผู้ปกครองได้อบรมนักเรียนในปกครองให้มีความสุภาพ อ่อนโยนอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าสอดคล้องกับแนวคิดในการกำหนดคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 (2554) ซึ่งได้อธิบายถึงคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม คือ ผู้ที่มีความสุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะต่อครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีวาจาและท่าทางที่สุภาพ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีมารยาทในสังคม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างเหมาะสมถูกต้องตามมารยาทที่สังคมกำหนด

1.6 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านความสะอาด โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่ต้องการความเอาใจใส่และการอบรมสั่งสอนในเรื่องของความสะอาด ทั้งเริ่มจากตัวของนักเรียนเองตลอดจนสิ่งต่าง ๆ รอบตัวของนักเรียนเอง เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ก็จะเป็นคนที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า สอดคล้องกับแนวคิดในการกำหนด คุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน เกี่ยวกับความสะอาด ของ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 (2554) ซึ่งได้อธิบายถึงคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมเกี่ยวกับความสะอาดไว้ คือเป็นผู้ที่แต่งกายสะอาด เรียบร้อย รักษาความสะอาดของห้องเรียน พื้นที่บริเวณ โรงเรียน และที่อยู่อาศัย ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการฝึกให้นักเรียนมีความสะอาด เริ่มจากการฝึกให้รับผิดชอบดูแลความสะอาดของตนเอง ที่อยู่อาศัย จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพกาย สุขภาพจิตของตนเอง รักษาความสะอาด ที่อยู่อาศัย และโรงเรียนจนเป็นกิจนิสัย

1.7 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านความสามัคคี โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากสังคมปัจจุบันเป็นกรณีตัวอย่างในเรื่องของความรักความสามัคคีในชาติจากสื่อต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับมาทุกแขนง ซึ่งเป็นความจริงบ้างไม่ความจริงบ้างส่งผลให้ผู้ปกครองต้องมีการอบรมและชี้แนะนักเรียนในปกครองให้รู้จักการแยกแยะสิ่งที่ถูกหรือผิดตามสถานการณ์ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า สอดคล้องกับแนวคิดในการกำหนดคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 (2554) ซึ่งได้อธิบายถึงคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมเกี่ยวกับความสามัคคี คือ เป็นผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นรับทราบของตน ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะช่วยให้ นักเรียนฝึกนิสัยการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทำงานสำเร็จลุล่วง การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ ซึ่งจะฝึกให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างของบุคคลได้มากขึ้น พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

1.8 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านความมีน้ำใจ โดยรวมอยู่ในระดับบ่อยครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากผู้คนในสังคมปัจจุบันล้วนต้องดิ้นรนแข่งขันกันในการดำเนินชีวิต จึงส่งผลให้ผู้คนนั้นขาดความมีน้ำใจและเอื้ออาทรต่อกัน ต่างคนต่างอยู่ เป็นสังคมแบบครอบครัวขนาดเล็ก พ่อแม่ไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนลูกเท่าที่ควร ซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองต้องอบรมนักเรียนในปกครองให้เป็นคนที่มีน้ำใจต่อเพื่อนและคนรอบข้าง เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า สอดคล้องกับแนวคิดในการกำหนด คุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา, สำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 (2554) ซึ่งได้อธิบายถึงคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมเกี่ยวกับความมีน้ำใจ คือ เป็นผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน ทำเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน ทั้งนี้ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการฝึกให้นักเรียนเป็นคนมีน้ำใจ ควรเริ่มจากการพาไปอยู่ในกิจกรรมอาสาช่วยเหลือสังคม เพื่อเป็นการฝึกให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นด้วยแรงกาย สติปัญญา โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น การให้ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนในชุมชน เป็นต้น เพื่อช่วยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในสิ่งดีงามที่จะให้เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น หรือส่วนรวม

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้ปกครองโรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามเพศอาชีพ และวุฒิการศึกษา

2.1 จำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่นั้นผู้ชายจะชอบการมีส่วนร่วมมากกว่าผู้หญิง เพราะผู้หญิงต้องมีเวลาดูแลงานในบ้านมากกว่า จึงไม่มีเวลามาร่วมมากเท่าที่ควร ประกอบกับวัฒนธรรมของคนในภาคอีสาน เพศชายพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง จึงทำให้ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสัมฤทธิ์ เพชรสังคุณ (2539, หน้า 108) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนเพศชาย และผู้บริหาร โรงเรียนเพศหญิง จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพของผู้ปกครองนั้น ส่วนใหญ่ทำงานในพื้นที่ใกล้บ้าน และมีเวลาอยู่กับนักเรียนให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ประกอบกับวัฒนธรรมและประเพณีที่มีอยู่ในชุมชน มีความสอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนา ทำให้ผู้ปกครอง ซึมซับและถ่ายทอด วัฒนธรรมประเพณีทางศาสนาสู่บุตรหลานอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทรา รุ่งฟ้า (2550) การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านวิชาการของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยา อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า อาชีพต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มักเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในปกครอง และจะเป็นผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และมีเวลาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของตนเอง มากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ซึ่งมักจะไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและที่สำคัญไม่ค่อยมีเวลาให้กับบุตรหลานของตนเอง เพราะต้องใช้เวลาในแต่ละวันหมดไปกับการทำมาหากิน เพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ส่วนผู้ปกครองที่มีความรู้สูง จะมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องต่าง ๆ มากกว่า และจะให้ความสนใจต่อการเลี้ยงดูบุตรหลานให้มีคุณภาพ จากเหตุผลดังกล่าวทั้งหมด จึงเป็นเหตุให้ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประยูร จันทร์เชษ (2549) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพัทธยาอรรโณทัย สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จึงเห็นว่าผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน โรงเรียนจึงควรใช้วิธีการกับผู้ปกครองที่จะให้เข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน โดยใช้หลากหลายวิธีเพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมได้ทั่วถึง

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้ปกครองจะเลือกใช้วิธีการอบรมสั่งสอน ฝึกให้ปฏิบัติในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจนเป็นกิจนิสัย ซึ่งสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียนปากช่องพิทยาคม (2555) ที่อธิบายว่า โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับบ้านนักเรียน (ผู้ปกครอง) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน เพื่อปลูกจิตสำนึก และมีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนมีส่วนช่วยให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรมดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจะช่วยเติมเต็มให้นักเรียนนั้นได้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบ ทั้งภายในและภายนอกของตัวนักเรียนจริง ๆ ตามหลักการของกระทรวงศึกษาธิการที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคน “ดี เก่ง มีความสุข” ซึ่งสอดคล้อง กับนิเวศน์ วงศ์สุวรรณ (2550) ที่อธิบายความมีส่วนร่วมระหว่าง โรงเรียนและบ้าน เพราะทางบ้านสามารถ

ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากครอบครัวทำหน้าที่ในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ของบรรดาสมาชิกในครอบครัว ยิ่งผู้ปกครองที่สนใจในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของบุตรหลานตนมากเพียงใด เด็กจะเป็นผู้ที่มีระดับคุณธรรม จริยธรรมสูง เป็นบุคคลที่เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และมีคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยครั้งนี้

1. ผู้บริหารของโรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ดังนี้

1.1 ด้านความขยัน ผู้ปกครองควรส่งเสริมการใช้เวลาว่างในการทบทวนบทเรียนหรือสิ่งที่เรียนรู้อย่างดีของนักเรียน โดยนำประวัติของผู้ที่มีชื่อเสียง และประสบความสำเร็จในชีวิตมาให้เด็กในปกครองได้ศึกษา การจัดช่วงเวลาให้ทบทวนวิชาเรียนในแต่ละวัน โดยฝึกให้ทำเป็นกิจนิสัย นอกจากนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมหน้าที่ให้กับนักเรียน โดยการวางระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของโรงเรียนที่เอื้อต่อการแสดงพฤติกรรมด้านความขยัน

1.2 ด้านความประหยัด ผู้ปกครองควรส่งเสริมให้นักเรียนในปกครองรู้จักคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ โดยให้ตระหนักถึงความยากลำบากของการหาทรัพยากรสิ่งต่าง ๆ มาครอบครอง การฝึกให้ใช้ทรัพยากรอย่างถูกวิธี ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างในการเป็นผู้นำด้านความประหยัดในบ้าน เช่น ปิดน้ำ ปิดไฟ และประหยัดทรัพยากรอื่น ๆ ในบ้าน ทั้งนี้จะช่วยส่งเสริมทัศนคติที่ดีในเรื่องการอดออม การใช้สอยสิ่งของแบบคุ้มค่า รู้จักรักษาสິงของ

1.3 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบการสอบ และไม่ให้ออกการบ้าน โดยครูผู้สอนควรออกกฎระเบียบการสอบให้นักเรียนฟังทุกครั้ง ในส่วนของผู้ปกครองจะแนะนำให้เด็กนักเรียนในปกครองตั้งใจเรียน ตั้งใจทำการบ้าน และตั้งใจทำข้อสอบ การส่งเสริมด้านการนับถือศาสนา ซึ่งช่วยขัดเกลาจิตใจ และสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้สถาบันพุทธศาสนาให้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ด้วย

1.4 ด้านความมีวินัย ควรมุ่งเน้นให้รู้จักกฎระเบียบของสังคม เช่น การเข้าแถวต่อคิวตามลำดับ โดยผู้ปกครองควรฝึกฝนตั้งแต่อยู่ที่บ้าน ให้เด็กได้ฝึกประพฤติเป็นนิสัย การส่งเสริมให้นักเรียนควรรู้และเข้าใจ ผู้ปกครอง ควรตั้งกฎระเบียบภายในบ้านให้นักเรียน เช่น ให้เล่น และนอนเป็นเวลา หรือการเสียสละให้ผู้ใหญ่ปฏิบัติกิจก่อน เป็นต้น

1.5 ด้านความสุภาพ ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักให้อภัยผู้อื่น ดังนั้นผู้ปกครองควรส่งสอนอบรมการให้อภัยผู้อื่น โดยใช้หลักธรรมะสอนให้พูดจาสุภาพ อ่อนหวาน พูดให้มีหางเสียง รู้จักเด็ก รู้จักผู้ใหญ่ มีสัมมาคารวะ รู้จักให้อภัยเมื่อเพื่อนสำนึกผิด

1.6 ด้านความสะอาด ควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน โดยผู้ปกครอง เริ่มฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบความสะอาดของตนเอง การดูแลความสะอาดของใช้ส่วนตัวและความสะอาดของที่บ้าน เพื่อฝึกให้รักษาความสะอาดเป็นกิจนิสัย นอกจากนั้นครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนมีกระบวนการแบ่งกลุ่ม โดยกำหนดให้ผู้มีความรับผิดชอบเป็นหัวหน้า แล้วผลัดกันเลือกลูกทีม

1.7 ด้านความสามัคคี ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน โดยผู้ปกครองควรส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจทางเลือกที่ถูกต้อง เช่น การกำหนดกิจกรรมในครอบครัว ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมในครอบครัว ส่วนในโรงเรียน ครูควรเป็นผู้ชี้แนะให้เห็นข้อดี ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

1.8 ด้านความมีน้ำใจ ควรส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อส่วนรวม โดยผู้ปกครองให้นักเรียนในปกครองตระหนักถึงการแสดงน้ำใจ และการเสียสละการรู้จักการให้ต่อผู้อื่น ฝึกให้นักเรียนได้เสียสละ และให้ผู้อื่นเป็นประจําอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างในการช่วยเหลือผู้อื่นให้กับลูก ทำโดยไม่หวังผลตอบแทน ทำให้เป็นกิจนิสัย และหากพบผู้อื่นทำไม่ดี ก็จะสอนลูกให้เห็นภาพนั้นและชี้แนะว่าไม่ดีไม่ควรปฏิบัติตาม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ของครู และผู้ปกครอง ในการร่วมกันส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนปากช่องพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา